

Värskka

valla sõnumid

Number 3 detsember 2004

Armas Värskka rahvas

AHTI KÕIV, vallavolikogu esimees

AASTA OLI TEGUS

Mul on sel aastal eriti hea meel kõigile meeldivat aastalõppu soovida. Möödunud aasta oli tegus ja kõigi meie ühise pingutusena arenes vald jõudsalt edasi. Sama toimekas paistab tulevat ka uus aasta.

Värskka vald arenes möödunud aastal kõigis tegevusvaldkondades. Et arendada kogu meie valda ning edaspidi tegutsemistuhinas järke pidada, sidusime oma ideed ja tegevused ühtseks tervikuks valla arengukavasse.

Vallas peab olema tööd ja leiba! Ja lapsi, et elu meie piirkonnas edasi kehtaks.

Möödunud aastal Seto Talumuuseumisse ehitatud Lõuna-Eesti parimaks turismiobjektiks nimetatud tsäimaja andis vallale juurde neli uut töökohta ja tsäimaja miljonikroonine käive tõi raha Värskasse! Loodame, et lapsi toob meile juurde see, et suutsime tõsta sünnitoetust. Investeerisime ka laste haridusse – remontisime gümnaasiumi võimla abiruumid. Laste teed võimlasse valgustab sellest aastast vastrajatud Järvesuu tänava valgustus, vald koostas ka teeregistri ja tellis valla teehoiukava.

Seto kultuuri hoidmise poolest on Värskka tuntud üle Eesti ja laias maailmaski. Ka see aasta polnud erand - suvel toimusid Baltika maapäev, leelopäev, kuningriigipäev. Kõigi nende ürituste taustal tähistasime oma kultuurikantside – muuseumide juubeleid. Seto Talumuuseumil täitus kümnes, Saatse Seto Muuseumil juba kolmekümnes tegevusaasta. Koostöös ettevõtjatega valmis valla videofilm „Hüä olõmisõ kotus“. Meeldejäävaim oli maikuus Seto Talumuuseumi õuel tsäimaja avamine, mis on ühtlasi ka seto kultuuri edasikemise tähisteks.

Peame küll hoolsalt tööd tegema,

aga kindlasti ka tähele panema, et meie tegudest räägitaks. Just nii paistab tublilt tehtu kaugele järgmiste arenguprojektide jaoks oluliste partneriteni. Mul on heameel näha, et positiivsed uudised tublist Värskka vallast liiguvad kui potisetod mööda Eestimaad külast külla ning vallast valda. Hea info liikumise tulemusedki on näha: Värskka vallal on hea maine, inimesed tegelevad siin ehitusprojektidega, korterite hinnad on tõusnud, kinnisvara hinnad kallinenud ja vallaelanikud läinud rikkamaks. Oluliseks pean ka info jagamist – oma valla elanikele anname välja valla lehte, kust saavad teavet nii vallaelanikud kui ka inimesed väljastpoolt valda. Arvutikasutajad leiavad aga teavet Värskka valla koduleheküljelt.

Kõike eelpool mainitud poleks olnud võimalik korda saata hea meeskonnatöötajate. Värskka valla meeskonda kuulub iga valla elanik. Samas juhin tähelepanu ka vallavalitsuse koostööaltele meeskonnale.

UUS AASTA TULEB SAMA TOIMEKAS

Ehkki lõppev aasta oli töörohke, jätkub tegevust ka järgmisesse aastasse. Valminud arengukava taustal on meil võimalik üldplaneeringus kavandada valla tulevikuvisioon, ehk siis see, millisena

tahame oma valda aastate pärast näha. Tegeleme ka maade ja teede munitsipaliseerimisega.

Suurt tähelepanu pöörame järelkasvule – kui sel aastal suurendasime sünnitoetust, et lapsi sünniks rohkem, siis järgmine loogiline samm tuleval aastal on lasteaed-raamatukogu ehitus. Ikka selleks, et meie lasteaed mahutaks kõik meie lapsed ning kõik lugemishimulised mahuksid ja pääseksid hõlpsamalt raamatukokku. Noortele mõnusa kogunemiskoha loomine on samuti meie südameasi – tahame valmis saada noortekeskuse. Kavas on rekonstrueerida tervisekeskus, ehitada kanalisatsioon ja reoveepuhasti ning rajada juurde kortereid.

Lisaks tööle ja leivale on oluline hoolitseda oma hinge eest. Tervitasime Värskas uut preestrit. Kes aga saab meie piirkonna uueks perearstiks, on praegu veel teadmata. Luban teha omalt poolt kõik, et uus perearst meile jõuaks ja siit eest head töötingimused leiaks.

Möödub aasta tõestas, et suudame koos tegutsedes oma valda edasi arendada.

Täna kogu vallavolikogu nimel kõiki vallaelanikke koostöö eest ja soovin tegusat järgmist aastat. Seniks, rahulikku jõule kõigisse peredesse!

Sõprusvalla delegatsioon külastas Värskat

RUTT RIITSAAR, arendusnõunik

Värskka valla sõprusomavalitsuse delegatsioon Haapajärvi linnast Põhja-Soomest, Oulu regioonist külastas 30. novembrist kuni 03. detsembrini Värskat. Haapajärvi linnal on olnud sõprusvalla suhted Värskka vallaga alates 1996. aastast. Haapajärvi linna pindala on 773 km² ja elanikkonna suurus 8500 inimest. Haapajärvi on aktiivne teenustepakkumise keskus rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliste tööstusettevõtetega, mille olulisim ressurss on puit.

16 liikmelisse delegatsiooni, eesotsas Haapajärvi linnapea pr M.-L. Veteläineniga kuulusid volikogu esinaine, noorsootöö spetsialistid, õpetajad ja õpilased Martinmäki koolist. Külästuse eesmärgiks oli sõprus-sidemete tugevdamine ja koostöösuundade

edasine arendamine ning uue koostöölepingu allakirjutamine 2005–2006 aastaks.

Külälised tutvusid vallavalitsuse ametnike ja töökorraldusega ning kitsaskohadega, vaatasid valla ingliskeelset videofilmi, mis sai külalistelt väga positiivse hinnangu. Arutati ja analüüsiti uue koostöölepingu punkte. Samuti tutvustati edasisi plaane investeerimise vajavate objektide ja uute projektide osas (lasteaed-raamatukogu hoone, munitsipalkorteriid ja perearstikeskus, avatud noortekeskus, veekeskus, uued matkarajad). Põhjalikult tutvuti nii Seto Talumuuseumi kui Saatse muuseumiga, külastati ka Saatse kirikut, AS Värskka Vesi mineraalveetehast, Koidula piiri – ja tollipunkti ning Piusa koopaid.

Õpilaste ja õpetajate delegatsioon viibis suurema osa külästuse ajast Värskka Gümnaasiumis, tutvuti töökorraldusega, külästati käsitöö ja inglise keele tunde. Küläskäigu programmi kuulus ka tutvumine muusikakooliga ning noorsootöötajatele HIV/AIDS preventsiiooni teemalise rock kontserdi külästus Rāpinas. Vaheldusrikka kontserdi külälästetele andsid gümnaasiumi ja muusikakooli õpilased.

Neljapäeval, 02. detsembril õhtupoolikul toimus Tsäimajas küläskäigu pidulik lõpetamine. Esines leelokoor „Kuldatsäuk“ ning Värskka valla volikogu esimehe Ahti Kõivu ja Haapajärvi linna volikogu esinaine Eija

Vilppola poolt allkirjastati uus sõprusvalla leping kaheks järgneva aastaks. Sõprusvalla lepingu punktid käsitlevad põhiliselt ametlike delegatsioonide ja koolide küläskäike,

kultuuriürituste ja sündmuste vastastikust avaldamist sõprusomavalitsuste internetilehekülgedel, noorsootöötajate vahetust, näituste vahetamist, noortelaagrite korraldamist ja koostööprojektide arendamist, näiteks programmi Town Twinning raames.

Aitäh kõigile kes tegelesid sõprusvalla vastuvõtu ettevalmistamisega ja läbi viimisega.

Värskka vallavanem Rein Järvelill võtab vastu Haapajärvi linnapea Maija-Liisa Veteläineni tervitused. Foto RUTT RIITSAAR

Külälästetega AS Värskka Vesi mineraalveetehhhi külästamas. Foto RUTT RIITSAAR

PÖLVAMAA ARENDUSKESKUS 2004

Põlvamaa Arenduskeskus aitab taotleda vahendeid riiklikest ja EL struktuurifondidest.

Poolteist aastat tegutsenud Põlvamaa Arenduskeskus on uute projektide käivitamise ja läbiviimise toetajaks ning pakub teenuseid ettevõtjatele, kohalikele omavalitsustele ja mittetulundusühendustele.

Alustav ettevõtja saab tasuta konsultatsiooni kuni 5 tunni ulatuses ühe äriidee kohta. Sealhulgas saab nõu äriühingu asutamise ja registreerimise, maksude ja aruandluse, marketingi ja müügi, juhtimise ja planeerimise kohta. Kui on olemas äriidee, tasub alati tulla läbi Arenduskeskusest, et koos konsultantidega selgitada välja, kas on võimalik taotleda oma ettevõtluse alustamiseks toetust EL struktuurifondidest. Konsultandid aitavad hinnata äriideed ja koostada äriplaani, kokku panna dokumentatsiooni toetuse taotlemiseks. Toetuse suurus on 160 000 krooni.

Tegutsev ettevõtja saab samuti 5 tundi tasuta konsultatsiooni ettevõtte

arendusplaanide ja arengu kitsaskohtade hindamisel, arendusplaanide seostamisel riiklike tugiprogrammidega ja sobivate partnerite leidmisel. Koolitusspetsialist aitab koostada ettevõttele sobiva koolitusprogrammi.

Kohalikud omavalitsused on koostöös Põlvamaa Arenduskeskusega koostanud või uuendanud oma arengukavasid. Nõu saab ka projektiidee hindamisel, projektide koostamisel, elluviimisel ja aruande koostamisel. Aitame arendada projekti ideest kuni kirjutamiseni.

Mittetulundusühenduste nõustamise teenus kuni Arenduskeskuse loomiseni Põlvamaal praktiliselt puudus. Nüüd on võimalik saada tasuta konsultatsiooni 3 tunni ulatuses ühingu asutamise või muude tegevustega seotud küsimuste osas ning 5 tunni ulatuses ühe projekti kohta alates ideest kuni aruandluseni. Tihe koostöö on meil liikumisega Kodukant ja MTÜ-ga Partnerlus. Kõik eelnimetatud huvigrupid võivad Arenduskeskuse poole pöörduda ka raamatupidamisalase konsultatsiooni saamiseks.

Lisaks nõustamistele, informatsiooni jagamisele ja maakondlike projektide algatamisele kuulub Arenduskeskuse tegevusvaldkondade hulka ka koolituste korraldamine nii ettevõtjatele, mittetulundusühenduste liikmetele kui ka kohalike omavalitsuste töötajatele.

Põlvamaa Arenduskeskuse leiab Põlva Maavalitsuse hoone III korrusel Keskk 20. Meie mailiaadress pak@polvamaa.ee. Telefonid: 799 8958 (juhataja, omavalitsuste konsultant); 799 8938 (ettevõtlikonsultandid); 799 8936 (mittetulundusühenduste ja raamatupidamise konsultandid).

Et olla kindel, kas vastuvõtuae sobib, on soovitatav kohtumise aeg leppida kokku enne telefoni teel.

Rohkem infot leiab Põlvamaa Arenduskeskuse kohta interneti kodulehelt <http://pak.polvamaa.ee>.

AIN JÕESALU,
Põlvamaa Arenduskeskuse juhataja

Vallavolikogu tööst

Istungil 21.september 2004

- Kehtestati Värskas Veekeskuse detailplaneering.
- Kinnitati Värskas valla lisaelarve.
- Otsustati võtta Värskas Vallavalitsuse kasutusrendile sõiduauto VW Caddy Kombi 1,4, maksumusega 213 300 krooni.
- Moodustati 5-liikmeline Värskas Vallavolikogu planeeringukomisjon. Planeeringukomisjoni esimeheks valiti R.Kudre. Esimehe ettepanekul kinnitati komisjon koosseisus: J. Luts, V. Saar, A. Kõiv, K. Pääk.
- Muudeti vallavalitsuse liikmete koosseisu. Värskas Vallavalitsuse liikmete hulga arvati välja Monica Hankov. Rutt Riitsaar kinnitati Värskas Vallavalitsuse liikmeks.
- Kinnitati Värskas vallas asuvate vaba põllu- ja metsamaana erastatavate maade sihtotstarbeid.
- Otsustati taotleda Värskas valla munitsipaalomandisse Koidula transpordikeskuse maaüksus, suurusega 18,22 ha, asukohaga Värskas vald, Koidula küla.
- Muudeti Värskas valla põhimäärust.

Istungil 23.november 2004

- Otsustati võõrandada Värskas Vallavalitsusele kuuluv majavalidus asukohaga Ulitina küla, Värskas vald, Põlva maakond, kirjaliku enampakkumise korras.
- Kehtestati Värskas kalmistu detailplaneering.
- Otsustati taotleda Värskas valla munitsipaalomandisse maa-ala, ligikaudse suurusega 0,8 ha, asukohaga Värskas vald, Lobotka küla nimetusega LOBOTKA KÜLAPLATS ning maa-ala suurusega 0,5 ha, asukohaga Värskas vald, Värskas alevik nimetusega KIRMASKI.
- Kinnitati Värskas vallas asuvate vaba põllu- ja metsamaana erastatavate maade sihtotstarbeid.
- Kinnitati Värskas ning Saatse raamatukogude põhimäärused.

KAIRE LEPASTE, vallasekretäri abi

VALDA TUTVUSTAV VIDEO

Sügise algul valmis meie valda tutvustav esimene videofilm. Valla slõuganit pealkirjas kandva filmi „Hüä olõmisõ kotus“ esitlus toimus 20. oktoobril Värskas Kultuurikeskuses. Esitlusele oli oodatud kogu vallarahvas ning filmiga otseselt seotud ettevõtjad, valla allasutuste esindajad ja filmitegijad. Filmi tegemise mõte sai alguse kevadel eelkõige ettevõtjalt, sooviks tutvustada ennast vallast väljapoole.

Videofilmi eesmärk on reklaamida Värskat eelkõige potentsiaalsetele külalistele, turistidele ja koostööpartneritele väljaspool koduvalda nii Eestis kui ka välismaal. Enim kasutatavale videofilmi kindlasti messidel ja teistel tutvustavatel avalikkusele suunatud üritustel. Kindlasti on videofilm hea kingitus meie tuttavatele ja sugulastele ning heaks meeneks valla külalistele ja turistidele. Film tegi esimesed messiristsed 21.–22. oktoobril Põlvas toimunud Kagu-Eesti

Ettevõtlusmessil AS Värskas Sanatooriumi boksist ning leidis sooja vastuvõtu.

Filmi lähtematerjal jäädvustati alates juulist vallas toimunud rohkete kultuuriüritustega suve jooksul. Filmis on tutvustatud kõiki meie valla looduslikke ja kultuurilisi väärtusi ning samuti suuremaid ettevõtteid ja muuseumi. Videofilmi valmistas valla tellimisel OÜ Reklaamivideo Tallinnast, režissööriks Georg Jegorov ja produtsent-opeaatoriks Kaljo Reintam. Stsenariumi kirjutas režissöör meie nägemuse ja ettepanekute alusel. Valminud videofilmi pikkuseks kujunes 13 minutit, filmist on nii eesti- kui ingliskeelne variant. Hetkel on film olemas nii CD plaadil, mida saab arvutis vaadata kui ka videokassetil. Mõlemate hind on 50 krooni, mis peaks kõigile soovijatele igati taskukohane olema. Videofilmi saab osta Värskas Turismiinfopunktist ja Seto Talumuuseumist.

Valda tutvustav video on saadaval ka CD-plaadina.

Valla videofilmi esitluse lõpus näidati augustis Värskas toimunud XI Kuningriigipäeva kogu päeva kajastavat 44-minutist videofilmi, mille valmistas OÜ Roheline Meedia Põlvast.

RUTT RIITSAAR, arendusnõunik

Muudatused jäätmeveo korras

KARI JAAGO, majandusnõunik

Järgmise aasta jooksul muutub jäätmeveo kord ja hakkab toimuma piirkondlik jäätmevedu. Korterimajade elanikele ei muutu nähtavalt midagi, küll aga eramu valdajate jaoks tähendab see prügikonteineri soetamist ja kohustuslikku lepingu sõlmimist jäätmeveo ettevõttega. Korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on eelkõige liita kogu elanikkond jäätmeveoga ning seeläbi ennetada keskkonna prahistamist.

Oluline aspekt on jäätmeveo teenuse kvaliteedi parandamine ja teenuse hinna kontrollimine. Konkreetsetes

jäätmeveo piirkonnas jäätmeveo ainuõigust omav jäätmevedaja vastutab oma piirkonnas jäätmemahutite ümbruse korrashoiu ja puhtuse eest prügivedamisega. Täna on allkirjastatud töövõtuleping Värskas Vallavalitsuse ja Epler&Lorenz AS vahel, kes järgmise aasta suveks tühjendab Värskas tsentraalkatlamaja masuudihoidla kütteõli jääkidest ja likvideerib kütteõli mahutid. Tegemist on Värskas Vallavalitsuse ja Keskkonna Investeeringute Keskuse koostööl kolm aastat tagasi algatatud projektiga. Projekti eesmärgiks on likvideerida katlamaja masuudihoidla ja rajada vabanenud pinnale kaasaegne jäätmejaam, kus valla elanikkond saab ära anda kõik taaskasutamiseks kõlblikud jäätmed. Tegemist on jäätmete liigiti kogumise soodustamisega. Statistiliste andmete põhjal peaks keskmises peres tekkivatest jäätmetest ca 80% võimaldama taaskasutuse rakendust. Eesmärk on, et ladestaks võimalikult vähe prügi, et võimalikult palju prügi läheks ümbertöötlusse ja taaskasutusse, nii nagu toimatakse arenenud Euroopa riikides.

Samas on rõõm tõdeda, et järjest

rohkem Värskas valla elanikest suhtub meid ümbritsevasse loodusesse hoidvalt ja heaperemehelikult. Vallavalitsuse ja Põlva Keskkonnateenistuse koostööl, kolm viimast kevadet toimunud ohtlike jäätmete kogumise ringi tulemused näitavad selgelt inimeste suhtumise muutumist. Käesoleva aasta kevadel kogutud akud, päevavalguslambi „torud“, külmikud, mootoriõli ja värvijäätmed, aegunud ravimite jäätmed, elavhõbedat sisaldavad kraadiklaasid, telerid ja muud olme-elektroonika seadmed ületasid eelmise aasta tagust „saaki“ enam kui poole võrra ja kahe aasta tagust 2,5 korda. Sellest võimegi järeldada, et inimesed mitte ei viska rohkem asju ära, vaid teavad millist ohtu keskkonnale tähendab metsa alla visatud vana autoaku või mitu inimpõlve laguneb metsa alla poetatud plastpudel ja valivad kuhu nad oma elamises tekkinud ohtlikud jäätmed panevad.

Järgmise aasta plaanidest rääkides on kevadel plaanis korraldada taas nii elanikelt tasuta ohtlike jäätmete kogumise ring kui kevadine lehtede ja okste äravedamise aktsioon.

Teabepäev Värskas

28. oktoobril toimus Värskas Kultuurikeskuses Põlva- ja Valgamaa kultuuri- ning raamatukogutöötajate teabepäev.

Värskas valda tutvustavast reklaamfilmist ja kultuurikorraldusest Värskas vallas rääkis vallavanem Rein Järvelill. Kultuurikeskuse tööst andis ülevaate juhataja Merle Tombak. Peeter Aas Põlva Maavalitsusest tutvustas kultuuri töö korraldust Saksamaal. Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskuse juhataja Aino Arro rääkis enesetäiendamise võimalustest. Päeva jooksul said kahe maakonna kultuuritöötajad kasulikke teavet ning vahetada mõtteid kultuurielu paremaks korraldamiseks.

JANE VABARNA,
Värskas Kultuurikeskuse kunstiline juht

KULTUUR

LEELOKOOR LEIKO – 40

JANE VABARNA
Väraska Kultuurikeskuse kunstiline juht

Õnnitluste vahepeal esitlesid Laine Lõvi ja Andreas Kalkun CD-plaati "Leiko lauluq" ning raamatut "Leiko – 40 aastat Väraska leelokoori." Peale kolm ja pool tundi kestnud õnnitluste jada ootasid külalisi suupisted ja tordilaud. Tiiu Kunsti poolt ülesseatud fotonäitus ja Ilme Hoidmetsa – Toivo Kadarpiu kokkuseatud

foto de esitlus pakkusid huvi nii külalistele kui ka asjaosalistele enestele. Öhtu jätkus ühiste seto laulude ja tantsudega.

Väraska Kultuurikeskus tänab pidupäeva juhte Ilme Hoidmetsa ja Endel Kaptenit, saali kujundajaid Maret Vabarnat ja Jane Tuika ning kõiki teisi abilisid.

13. novembril kogunes Väraska Kultuurikeskusesse ligi 180 õnnitlejat – leelokoori Leiko tähistas oma 40. sünnipäeva. Leiko liikmed Veera Hirsik (juhendaja), Maria Rõzikova, Anastasia Puhm, Lidia Lind, Aleksandra Kõiv, Maime Kapten, Maria Raudla, Maria Enno, Maria Kriiskamägi, Jevgenia Sui, Anna Kullimaa ja Nikolai Kõiv võtsid õnnitlusi ning tänukirju vastu maavanem Urmas Klaasilt, vallavanem Rein Järvelillelt, paljudelt seto kooridelt ning külalistelt. Jekaterina Saiale andis valla tänukirja kauaaegse laulmise eest leelokooris Leiko vallavanem isiklikult. Leiko on aastate jooksul palju reisinud. Saali kujunduseks meisterdatud rongi vagunitel olid märgitud kohad, kus koor on laulnud. Viimane vagun oli tühi – järgmiseks reisiks.

Raamat ja CD-plaat Leikost

Novembrikuu algusõh tähistiväq Leiko naaseq umma 40. sünnipäivä. Tuust aost tulle vällä raamat ja CD, midä edimäst kõrda tuul ilosal praasnikul ilmarahvalõ näüdäti.

Raamat "Leiko - 40 aastat Väraska leelokoori" om kummardus kõigilõ naisilõ, kiä Leikoh kunagi laulnuq ommaq. Sjoon om raamadu kokko pandjidõ ja kir'otajidõ teno Leikolõ vanna laulõ ja kõgõ tuu ilo nii hüä meelee iist, mis nä ommaq uma eloiä joosul joudnuq meelee kõigilõ andaq. Leiko om hindäle nimest võtnuq üte sõna Leigotamise laulust vai hobõsõ mängost, ja tuu olõi joht niisama! Tuu laulu alostus om niimuudu: edimält lätt peremiis umma varastõt vai ar'q kaonut hobõst ots'ma. Ku tä pikä ots'mise pääle peräkõrd hobõst näge, küsüs tä, koh hopõn hinnäst käknüq om, et kas tä käve külä vil'oh videlemäh. A hobõnõ ütles tuu pääle, et olõs tä kohki roitmah, et timä oll' Jumalide saajuh ja tälle kingiti sääl pall'õ kingitüisi. Ku peremiis küsüs, hobõsõ käest, kohe tä nuu andõq sis pandnuq om, sis hopõn ütles, et tälle tull' üt's armõdu vaenõlats' vasta ja tä kinkse kõik kapudaq ja linigeq timäle. Mu meelest ommaq Leiko naaseq olnuqki nigu Leigotamise-laulu hobõsõq. Nä ommaq Jumalide saajast saadut andit – laulõ ja illo meile vaesile latsile kinknüq, kiä mi olõmi kõigõst sjoost ilost ilma jäetüq olnuq.

Raamadulõ om ilosaq algussõnaq "Seto kultuurist Eestih ja maailmah" kir'otanuq presidendiprova ja Leiko vana sõbõr Rüttili Ingrid. Umah jutuh tulõtas tä miilde, et väigokõsõq ja eismuudu kultuuriq ommaq väega tähtsäs ja olõs ull'us uma illos ja hüä vanõmbide ja vanavanõmbide käest saadu kultuur ja keel ar'q unõhtadaq ja kiäki tõnõ üritädäq ollaq. Seto kiil ja kultuur om sääne rikkus, mitä tõisil olõi, hoitkõq sjoon nigu Leikogi om hoitnuq ja armastanuq. Sünnüpäävaramadu jaost kõnõli ma pall'õ Leiko naisiga, lindisti näid ja lugõsi, midä nä eis hindä kottalõ ommaq kirja pandnuq, midä Vaike Sarv ja tõõsõq folkloristiq näide kottalõ arvanuq ommaq. Et Leiko naisi helü ka õks kuuldaq olnuq, tuu peräst pandsõ raamaduhe

Andreas Kalkun ja Laine Lõvi esitlevad Leiko leelokoori juubeliraamatut ja CD-d.
Foto RUTT RIITSAAR

pall'õ tuud, mitä naaseq eis kõnõlivaq ja tähtsäst pidiväq. Edimält kõnõldas raamaduh Leiko algusõst, tuust kuis Pihla Kull'õ kutsmise pääle naaseq Treskihe kokko naksivaq käümä ja kuis laulunaisist sai ütevooriga Väraska kultuurimaja koorikõnõ, ketä edimält Kalevi Juta ja ildapa Hirsiku Veera juhutama nakas. Pääle tuud om jutto Leiko koorih laulnuq lauluimmist, Kull'õst, Katist, Oll'õst, Annet ja tõisist. Raamadust saat viil lukõq, kuis poliitika ja kerik om Leikot mõotanuq, kohe reisiq ommaq timmä veenüq ja muud huvitavat.

Raamadu lõpuh kir'otasõq kolm suurt Leiko sõpra mälestüisi ja märgotuisi. Edimält kõnõlõs Tõnuristi Igor, kuis Leiko naas'e tä seto laulu ja folkloori manõq juhativäq. Filmitegijä Potteri Eeva tulõtas miilde, kuis tä Värskah ilosit seto naisi om käünüq üles võtmah. Lõpuh om Tartu Ülikooli dotsendi ja innedse Seto Kunigriigi sootska Hagu Paali märgotus Leikost ja timä nimest. Paali imehtäs tuud, kuis Leiko naas'eq nii hõste ommaq mõistnuq ütelt puult heigotamist, tõsõlt puult tähtsät ja ausat ilotamist ja kultuuri kandmist nii ilosahe kokko panda.

Pääle raamadu tull' Leiko praas-nigust viil vällä CD plaat "Leiko lauluq".

Plaadiga oll' sääne lugu, et edimält nakas üteh Lõvi Lainõga plaadi tegemise pääle mõtlõma Sarvõ Vaikõkõnõ. A läts' nii, et Vaike joudsõ keväjä viil kävvü Leikot talomuseumih lindistämäh, a sis võõdõti tä sjoost ilmast sinnäq, koh Lummo Kati, Laanõtu Oll'õ, Pihla Kull'õ, Mäeste Anne, Mehidse Anne, Aelas Ode, Kiisik Ode, Heimai Manni, Sitik Mari, Luigelah Marta, Hade All'a, Kapten Nasta ja tõõsõq õndsäq puhkasõq. Plaat and hüä võimalusõ kullõlda, kuis Leiko om uma pikä iä seeh laulnuq.

Plaadi pääl ommaq kõik kuulsaq lauluimäq ja killõq, võtkõq ja kullõlgõq ja saagõq osa ilosast laulust.

Raamadut ja plaati saat osta Seto Talomuseumist.

Hüäd lugõmist ja kullõmist! Leiko naisilõ tervüst ja joudu suuv'h!

KALKUNI ANDREAS

Külakostiks toodud toiduainetest kujundatud taluõu (esinejate taga laual) oli nii söömiseks kui jutuaineks korraga.

Istu maalõ mõtõlõma, mõtõlõma, võtõlõma!

Teele taha mia kõnõlõda
Partsi teele pajatada
Kui mi naase kokko tulli
Sagarikku saisatami
Panni sälgä ime rõiva
Kaala ime hõpõehte
Naksi viise veeretämä
Laulusõnno laaditama
Ilol haari otsast kinni
Leelol napsi nulgast kinni
Õga essüs ilo sõna
Tulõs vahet laulu vaihella
Pallo sõkõ sõnapõldu
Astõ ilo adra takah
Veie ilo ilma pääle
Laulu laja välä pääle
40 tull naariskõllah
Ilo pido ilotadõh
Koh mi koori kokko saimõ
Saimõ tõõnõ tõõsõ manõ
Teno anna tulijalõ
Meidä meeleh pidäjilõ
Tõõsõ teno tegijilõ
Suurõ vaiva nägijil
Jääse iäst mälehtädä
Jääse kavvast kõnõlda
Kui meid armas avustati
Leiko naisi meeleh peeti

MAIME KAPTEN,
Leelokoori "Leiko" liige

KÜLALISED LEEDUST

Käesoleva aasta 18.–19. mail külastas Põlva maakonna kultuuritõõtjate delegatsioon Leedu Kelme rajooni erinevaid kultuuriasutusi.

4. ja 5. novembril toimus vastuvisiit. Põlvamaad külastasid Leedu kultuuri-, raamatukogu- ja muuseumitõõtjad. Külalised Keldest tutvusid Väraska Kultuurikeskuse, Väraska Raamatukogu ja Seto Talomuseumiga. Viimases oli ka õhtusõök, mida ilvestasid "Kuldatsäuga", Jalmar Vabarna ning Jaanus Viskari etteasted. Lõbus õhtupoolik jätkus leedu tantsude ja pillimänguga.

JANE VABARNA
Väraska Kultuurikeskuse kunstiline juht

Seto Talumuuseum 10

LAINA LÖVI,
Seto Talumuuseumi direktor

Seto Talumuuseum 10 aastat tagasi

Kuigi Seto Talumuuseumi avamise päevaks on kirjas 17. juuli 1998. a, peame meie alguseks ehitamise algusepäeva 01. novembril 1994. a. Põhjendame sellega, et üheaegselt ehitamisega toimus pidevalt tegevus selle platsi peal - talgud, kohtumised tähtsate ja oluliste inimestega, üritused. Ehk on noorematele huvitav teada ja teistele meeldetuletuseks alguse lugu.

Möte Värskasse Seto muuseum rajada on väga vana. Talumuuseumi idee tuli aga Tiiu Kunstilt, mis minu poolt esialgselt sajaprotsendilist toetust ei saanud. Ka esimene pöördumine tollase Värskas külanõukogu istungi poole ei toonud toetust, aga andis lootust. Järjekindla jäärpäisusega asja ajades jõudsime 26. augustil 1993. a STM Fondi moodustamiseni 4 asutajaliikme poolt (Paul Mäeste, Mare Lallu, Tiiu Kunst ja mina). Algas oli tehtud, jäi ainult edasi minna. STM Fondi 7- liikmeline juhatus toetas ja aitas kuni põhikompleksi valmimiseni ja ülandmiseni Värskas vallale Seto Talumuuseumi moodustamiseks.

Ehitus ja kogu tegevus toimusid pro-

jektipõhiselt. Probleemideta pole muuseumi rajamine kunagi olnud ega vist tule ka. Olen alati uskunud sõnapidamisele ja kui mõni oluline paber tuli hilinemisega, ei seganud see toimuvat. Kui see nii poleks toimunud, ei oleks me nii kaugel, kus oleme praegu.

Ma tahan tänada esimesi toetajaid, kellest onenes muuseumi valmimine: tollane ehitusdirektor Väino Alamäe, vallavanemad Paul Mäeste, Vello Lövi, kultuuriminister Jaak Allik, Eesti Vabariigi Valitsus eesotsas Mart Laariga. Oluliseks pean Põlva Maavalitsuse tuge, kus üks hea hing oli 10 aastat tagasi ja on ka praegu: kultuuritalituse juht Peeter Aas, kellega koos sai kultuuriministeeriumi treppe mitmelgi korral kulutatud. Oli teisigi aitajaid ja toetajaid. Kõigile aitäh!

Muuseum täna

Täna on 20. sajandi alguse jõukas Seto talu kõigi eluks vajalike hoonete ja olulise sisustusega. Muidugi pole meil olemas kõike, mida elus kasutati, paljusid esemeid ei ole võimalik enam hankida, kuid me tegeleme sellega igapäevaselt vastavalt võimalustele.

Meil oli õnne saada niinimetatud Leppoja talu, mis on praegu kasutusel hoidlataluna. Sinna on rajatud peaaegu nõuetele vastav tekstiilihoidla, mis ka tulevikus alles jääb. Tares olev kraam kolib välja. Meil on töötuba, kus saab teha väiksemaid restaureerimistöid. Meil on olemas talu piiri peal tsäimaja, maja, kus asuvad ka tööruumid, hoidlad, arhiiviruum, käsitöötare ja koolitare. 10 aastat ilma normaalse töötüümisteta ei ole edasiviiv jõud.

Tsäimaja, mis on kuulsust toonud Värskale, kätkes endas meeletut tööd, peaaegu võimatut, aga eesmärgi nimel! Siinkohal tänan Värskas Vallavalitsust, kõigepealt Rein Järvelille, Kari Jaagot, Monica Hankovit, Leie Häält jne. Täna ehitajat Ristpalkmajad A & H Heiki

Härmi, kultuuriministeeriumi, kust tuli juubelilingitus tsäimaja II korruse näol, tänan EAS ja Euroopa Liidu PHARE programmi.

Niisama ei anta siin ilmas midagi, kõik tuleb kinni maksta tööga. Muuseum on oma koosseisu saanud tublid inimesed. Kes on tulnud, see ka jäänud. Kuigi mind peetakse järsu ütlemisega inimeseks, on meie koosseis selle kõik suutnud välja kannatada. Aitäh teile!

Täna oleme jõudnud 20 000 külastajani, kusjuures me ei loe tsäimaja külastajaid, kes muuseumipiletit pole ostnud.

Pidevalt vahetuvad näitused, muuseumiüritused ja käsitööõppused tekitavad huvi ning pakuvad vaheldust, aga toovad juurde ka lisatööd. Pidev püsiekspositsiooni hooldamine ja täiendamine toimib igapäevaselt. Arvestatav on käsitöömüügile, millega aga parasjagu tööd. STM teatmiku ettevalmistus käsikirjaküpseks hakkab valmis saama, valmis "Leiko" lauludega CD, maha maetud pole mõtet ajaloo püsinaatuse tegemiseks tsulanasse.

Tsäimaja käivitamine emadepäeval oli küllaltki hullumeelne ettevõtmine. Polnud mingeidki kogemusi ja kohapealt tööjõu leidmine oli suur probleem. Muuseumitöötajatele oli see meeletu lisatöö, operatiivne tegutsemine päästis palju kitsaskohti. Kõõgi- ja baaritoolid olid fantastilised. Näljane inimene on kuri ja tihti

Talumuuseumi elumaja. Foto RUTT RIITSAAR

Seto Talumuuseumist Seto Instituudiks?

Mõtteid Seto Talumuuseumi sünnipäeva kõnekoosolekult

REIN JÄRVELILL, vallavanem

Võib vastu panna sõjaväe sissetungile, kuid mitte ideele, mille aeg on käes.
Victor Hugo

Kümme aastat tagasi alustati Värskas Seto Talumuuseumi ehitamist, asuti realiseerima ühte natuke hullumeelset ideed seto kultuuripärandi säilitamiseks. Täna on meil olemas hästi tegutsev muuseumikompleks filiaali ja tsäimaja ning viieteistkümne töötajaga. Püüdes maalida pilti Seto Talumuuseumi tulevikust, peab alustama natuke kaugemalt.

Setodel ei ole oma ülikooli, oma kirjakeele normi, omakeelset kooliharidust ja napib kultuurialast isotsustamise õigust. Kui Eesti Vabariigi põhiseadus ütleb, et Eesti riik peab tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade, siis mina küsin: kes peab tagama seto kultuuri ja rahvuse säilimise läbi aegade? Seto asja ajamine peab algama võimust enda kätte. Me peame saama õiguse ise otsustada oma keele, kultuuri ja rahvuse tuleviku üle. Viiskümmend aastat oli eestlane pahane, et eestlaste eest tehti otsuseid Moskvas. Ei saanud

ju tõsiselt võtta iseolemist ja isotsustamist Eesti NSV-s. Ei saa rääkida tõsiselt võetavalt seto kultuuri arendamisest, kui kogu tegevus „projektipõhine” ja projektide rahastamine otsustatakse sisuliselt Tallinnas.

Seto kultuuri elujõulisuse suudab tagada ainult kultuuriautonomoomia. Seto Kongress peab muutuma seto kultuuriomavalitsuse suurokoguks ja Seto Kongressi Vanematekogu jõuliselt tegutsevaks kultuuri-

nõukoguks. Kultuuri säilimise tagab omakeelne ja omameelne ajakirjandus, haridus ja teadus. Kultuuriomavalitsus peabki andma välja oma ajalehte ja teisi meediaväljaandeid, omama oma muuseumi ja Seto Instituuti ning omakeelseid koole. See ongi kultuuriautonomoomia.

Kas meil on selleks eeldusi ja kas see kõik ei kõla liiga utopistlikult? Usun, et see kõik on võimalik. Tulevikku vaatamine

saab põhineda ainult minevikul, ajaloolisel määl. Seega peab kultuuriautonomoomia keskmes olema Seto Talumuuseum, millesse kogutud kultuurivara ja teadmiste baasil on võimalik luua oma kultuuriinstituuti. Selle Seto Instituudi koosseisus peab olema nii keeleteaduse-, arheoloogia-, kunsti-, ajaloo- ja muusikaosakond, kuid miks mitte ka meedia- ja haridusosakond.

Tõeline kultuuriautonomoomia on võimalik aga ainult siis, kui koos otsustusõigusega antakse kultuuriomavalitsusele ka vahendid. Kuskil mujal, peale Eesti Vabariigi, pole võimalik luua seto kultuuri omavalitsust. Enamus setosid on Eesti Vabariigi kodanikud ja selle riigi maksumaksjad. Seega on Eesti riigi ülesanne ja kohustus rahastada setode kultuuriomavalitsust, seda loomulikult tingimusel, kui riik ei taha olla šovinistlike riikide esirinnas. Lähtudes riigieelarve mahust ning kultuurirahade osakaalust riigieelarves ja kohalikes eelarvetes ning setode rahvarvust, oleks lähiaastatel õiglane eraldada seto kultuuriautonomoomiale ca 15 miljonit krooni aastas. Selle raha täpsem jaotamine, läbi kultuuriomavalitsuse eelarve, kuuluks Seto Kongressi kompetentsi. Sellisel käituses oleks riik aus setode suhtes, poleks vaja eraldi riiklikke seto kultuuriprogramme, oleks tagatud subsidiaarsuse põhimõtte rakendamine ning tagatud ühe väikese põlisrahva moraalne õigus säilitada oma kultuuri ja rahvust läbi aegade.

Seto Talumuuseum on kiiresti arenenud, see areng ei tohi seisma jääda. Täna muuseum on heaks baasiks, millele annab ehitada seto kultuuri kestmajäämise instrumendid. Seto Talumuuseumist annab välja arendada tegus seto teadus- ja hariduskeskus.

Talumuuseumi Tsäimaja. Foto RUTT RIITSAAR

HARIDUS

TEGEVUSTEROHKE SÜGIS-TALV MEIE VALLA KOOLIDES

Värskas gümnaasiumis

ILME HOIDMETS,
Värskas Gümnaasiumi õppealajuhataja

Värskas Gümnaasiumis toimub õppetöö vastavalt riiklikule õppekavale ja õppenõukogus kinnitatud valikainete kursuste ainekavadele. Valikainetena õpitakse põhikoolis arvutiõpetust ja seto keelt, gümnaasiumiastmes autoõpetust, kodundust, masinaõpetust, filosoofiat, majandusõpetust, C-võõrkeelena inglise ja saksa keelt ning seto kultuurilugu. Tugiõpet vajavate õpilaste jaoks toimuvad parandusõppetunnid ja erialast ettevalmistust omav pedagoog Kaja Laats on koostanud ainekavad õpilaste eripära arvestades.

Õpilastele pakuvad aga kindlasti rohkem huvi igasugused ainealased ja klassivälised üritused ning õppekäigud. Ainealase tegevuse raames toimuvad koolis ainenädalad. Septembrikuu oli spordikuu. Kehalise kasvatusõpetajad Ingrid Kala ja Kurmet Karsna korraldasid esimest korda Setomaa olümpiamängud. Antiikolümpiamängude teema läbis mitmeid ainetunde – filosoofia ja kirjanduse tundides koostati ettekandeid, kunstiopetuse tundides joonistati spordialade esindajaid, kehalise kasvatus tundide ajal toimus spordiviktoriin jne.

Seto keele õppe raames sõitsid 10. klassi õpilased nüüd juba traditsiooniliselt ekskursioonile Võro Instituuti, kus pidas väga hea loengu ajaloolisest Võromaast ning oma keele ja kultuuri austamisest Nele Reimann. Tagasiteel külastati Obinitisa Muuseumitarõ. Huvitavalt ja kaasahaaravalt rääkis seto pulmakommetest muuseumi perenaine. Eluvust tõi pruudi riietamine pealtvaatajate silme all. Valmimas on kodu-uurimistööd ja võistlustööd Võro Instituuti. Juhendajaks allakirjutanu.

Õpetajate päeval andsid tunde tavapäraselt 12. klassi õpilased ja seekord ka nende klassijuhataja (direktor) Anna Stepanenkova, sest kõikidesse klassidesse õpetajaid ei jätkunud. Kenasti esinesid kooli huvialaringides osalevad õpilased. Pärilõpetajad sõitsid seekord õppepäevale Tartu linna.

I veerand lõppes seitsmendat korda Playback show'ga. Pealtvaatajatest pungil kultuurikeskuse saal tõestas järjekordselt, et huvi selle ürituse vastu pole kadunud. Seda tingib, et 1.–12. klassi õpilaste esinemiskavad lähevad aina omapärasemaks ja esinemiskultuur paremaks. Seitsme aasta jooksul on olnud palju nauditavaid kavasisid Kalmer Tennosaarest ja Arnold Oksmaast Elvis Presley'ni. Sellel aastal üllatati nii žüriid kui ka publikut filmikunsti lavalepaigutuse ja väikese striiptiisitaolise momendiga. Vaatamisväärsusteks olid kostüümid, mis valminud õpilaste, klassijuhatajate, lastevanemate ja teiste abiliste koostöös. Kõik olid tasemel! Kuna Playback show

eesmärgiks on siiski tuntud artistide ja isikute äratuntavate joonte leidmine ning omapoolne taasesitus, siis otsiski žürii esinejatele just neid aspekte ja tunnistas parimateks etteasteteks oma vanusegruppides: ansambel "Waterboy" 4. klassi esituses, katkend muusikalist "Grease" 8. klassi esituses ja Ruslana oma tantsugrupiga 10. klassi esituses. Tähelepanu köitis vallavalitsuse esituses ansambel A.C.D.C. ja teda teenindav lavatöölise meeskond.

Üritust juhtis laval 8. klassi õpilane Paul Hunt ja lava tagant huvijuht Ingrid Kala, kes rõhutas, et kõik õnnestus tänu tugevale koolirahva meeskonnatööle ja lastevanemate toetusele. Novembrikuu on aastaid olnud 5.–12. klassi õpilastele muusika – ja kunstiopetusekuu. Selgi aastal üllatasid õpetajad Galina Viskar ja Piret Ziugand uute ideedega õppetundide mitmekesistamiseks klassivälise ainealase töö osas. Toimus plakatikonkurss, kus parimateks muusikateemalisteks töödeks tunnustati 8. klassi "Progressiivne rock" ja 9. klassi "Hortus Musicus" ning kunstiteemalisteks plakatiks 9. klassi õpilaste Marilyn Vesi, Karin Saare ja Kaija Lassiku "Moodne kunst". Ainenädala lõpus toimus "vaba lava", kus üles astusid 5. klassi ansambel, akordionist Evelin Ämarik, pianist Jaanus Viskar ja 8.–9. klassi punkbänd "Vesikana".

24. novembril tähistasid 9.–12. klassi õpilased kodanikupäeva. Ajalooõpetaja Vello Jüriöö juhendamisel valminud ettekannetega esinesid 11. klassi õpilased.

Novembrikuu viimasel neljapäeval viibisid gümnaasiumiõpilased töövarjupäeval Eestimaa erinevates nurkades. Tulevase töökohaga tutvumine on alati huvi pakkunud ja majandusõpetuse õpetaja Helena Kudre sõnul said ka tänava noored ülevaate "planeeritavast" töökohast. Samal ajal toimus kõige noorematele koolilastele kadrikarneval, mille korraldustoimkonnas algklasside õpetajad Eve Kapten, Eve Järvelill, Ruth Kõivo ja Tiina Purik. Lastele meeldis eriti see, et õpetajadki riietusid vastavalt ja mängisid-laulsid kaasa. Enne jõule sõidetakse teatrisse "Vanemuine" Petteri ja Lotta Jõulumaaga tutvuma ning etendust "Pähklipureja" vaatama. Ega õppimistki unustata, valmistatakse koolisesteks ainenädalateks ja olümpiaadeks ning saadetakse parimaid kirjatöid konkurssidele.

Detsembri alguses külastasid kooli Soome Vabariigi Martinmäe kooli 2 õpetajat ja 10 õpilast. Võõrustajateks olid 5.–6. klassi õpilased ja nende aineõpetajad. Õpilased elasid peredes ja tänaksime perekondi Hüdsi, Kullasaar, Suure, Raudkepp, Sepp ja Kudre, kes külaliste jaoks aega leidsid. Soome õpilased tutvusid koolielu korraldusega ja õppetööga ning veetsid aega ekskursioonidel Värskas lähimbruses. Sõpruslinna Haapajärvi delegatsioonile andsid Värskas Gümnaasiumi ja Värskas Muusikakooli õpilased mitmekeelse pika kontserdi, mille eest tuleb tänada juhendajaid.

Detsembris valmistatakse Oma kooli päevaks ja jõulupeoks. Oma kooli päeval toimub laat, kus on võimalus kaubelda omavalmistatud postkaartide, piparkookide, meenete, kuuseehete ja kõigega muuga, mis müüa sünnib. 14. detsembril toimub Värskas Gümnaasiumis maakondlik Paul Haavaoksa nimeline etlejate konkurs, kuhu korraldajad ootavad osalejaid kogu maakonnast.

8. klassi rütmikas esinemine Playback show'1. Katkend muusikalist Greace.
Foto RUTT RIITSAAR

Värskas kooli juubeliraamat

ANNA STEPANENKOVA,
Värskas Gümnaasiumi direktor

Inimene on juba loodud sellisena, et ta ihkab OMA – oma maad, oma kodu, oma kooli ja oma... Õpilasedki tunnevad end hästi oma klassiruumis, oma koolipingis ja oma... OMA – see on inimlik, õpilasi kasvatav ja õpetajaid ühendav eesmärk.

Värskas Gümnaasium on sel aastal saanud oma kooli lipu, oma kooli logo, oma kooli päeviku ja oma kooli raamatu. Raamat „Värskas kool – 110” on hariduselu ajalukku vaadata püüdev uurimus. Värskas kooli kujunemise loo kokkupanekut alustas Helle Kõlli ja lõpetas ning kogus

lisamaterjali Ilme Hoidmets. Aastad mööduvad ja üha vähemaks jääb meenutajaid ja meenutuste tõepärasti kipub kaduma. Koostajail oli raskusi materjalide leidmise ja faktide kontrollimisega, sest isegi Valga Maa-arhiivis haigutas mitmes säilikus musti auke. 110 aastat on pikk periood, et sündmused õiges ritta sättida. Igatahes nüüd on hariduselu kroonika olemas.

Austusega kirjutatakse raamatus õpetajast läbi aegade, uhkusega meenutatakse, et väikeses Värskas koolis on alati olnud andekaid loomingulisi õpilasi, võimekaid sportlasi ja aktiivseid ürituste organiseerijaid.

Huvitavad on õpetajate meenutused kooliajast. Vajalikud on mälu täpsustamiseks ka vilistlaste ja koolis töötanud õpilaste nimekirjad.

Raamatut on levitatud vilistlaste kokkutulekul, kingitud teenekatele õpetajatele, müüdnud huvilistele. Huvi raamatu vastu aina suureneb. Värskas kooli kroonikalaadset raamatut on tellinud muuseumid ja raamatukogud, isegi Pedagoogika Arhiivi Muuseum ja Rahvusraamatukogu.

Aitäh suure töö tegijatele!

Peale tunde Saatse koolis

On neljapäeva pärastlõuna, üks tõsiselt tõine ja arendav õhtupoolik Saatse kooli õpilastele. Koolis on palju klassivälise tegevuse võimalusi, sest tegutsevad mitmesugused isetegevusringid. Pärast tundide lõppu jälgib korrapidajaõpetaja õpilaste liikumist ühest ringist teise. Meie koolis ei saa toimuda kahte ringi korraga. Miks? Sel lihtsal põhjusel, et üks õpilane osaleb mitmes ringis. On ju selge, et kui õpilane ise ringi valib, siis ta selles huviga ka kaasa lööb.

Esimesena alustas muusikaring. Kooli seitsmest tüdrukust neli valmistub

Värskasse laulupäevale minekuks. Järgneb spordiring. Peale seda joovad õpilased sooja teed. Peatselt algab juba kodulooring, kus valmistatakse Seto muinasjutu päevaks. Ringis osalevad nii nooremate kui ka vanemate klasside õpilased. Peagi kostub saalist muusikat ja kõik tüdrukud siirduvad aeroobikasse.

Tore, et kõik sujub nii kenasti. Õpilaste vaba aeg on sisustatud huvitavalt ja kasulikult.

VIIVI NUKK,
Saatse põhikooli õpetaja

Gümnaasiumiõpilaste esinemine Soome sõprusvalla esindajatele 2. detsembril. Foto RUTT RIITSAAR

TALVEL LIIGELGEM ETTEVAATLIKULT

HILLAR HEIL,
Värska valla vanemkonstaabel

Eestimaiselt tujukas talv, libedus ja pimedad öhtud on toonud endaga kaasa aja, mil liiklusolud on raskemad ja ohtlikumad kui mõnel muul aastaajal. Kuna aasta kolm viimast kuud on olnud liiklusstatistikas aasta kõige mustemad, siis pöörab politsei sel ajal liiklusele tavapärasest suuremat tähelepanu. Samas on aga oluline, et ka iga liikleja ise teeks kõik endast oleneva, et oma turvalisus tagada.

Talvel tekivad liiklusohhtlikud olukorrad seetõttu, et on pime ning teed sageli lume-

lopased ja libedad. Sellises olukorras peavad jalakäijad ja jalgratturid ise hoolsad olema, tagamaks oma nähtavus. Liikluseeskirja kohaselt tuleb halva nähtavuse korral või pimedal ajal kõnniteeta ja valgustamata teel liikudes jalakäijal kasutada helkurit või süüdatud laternat. Helkuri mitte kandmise korral võib jalakäijat karistada kuni 600 krooni suuruse rahatrahviga, alkoholijoobes ja liiklusohhtliku olukorra tekitanud jalakäijat aga kuni 6000 krooni suuruse rahatrahviga. Kuna eelnevatel aastatel on politseioperatsioonide käigus inimestele helkurite vajalikkust selgitatud ja enamasti hoiatustega piiratud, siis nüüdseks peaks helkurite kandmine jalgsi liiklejatele juba iseenesestmõistetavaks muutuma.

Jalgrattal peavad kindlasti olema töökorras pidur ja signaalkell, vähemalt ühe ratta mõlemal küljel kollane helkur, pimedal ajal või halva nähtavuse korral sõites aga ees valge ja taga punane tuli või viimast asendav punane helkur. Jalgratturitel tuleb enne manöövrite sooritamist kindlasti veenduda manöövri ohutuses. Ettevaatlikku ja viisakat liiklemist peaksid kindlasti üles näitama ka autojuhid, valides väiksema sõidukiiruse.

Politsei teeb omalt poolt kõik, et ini-

meste jõuluaeg kujuneks turvaliseks. Seetõttu korraldatakse detsembrikuus rohkem politseioperatsioone avaliku korra ning liiklusohutuse tagamiseks. Liikluses pööratakse eelkõige tähelepanu inimvigastustega liiklusõnnetuste ennetamisele, kergliikluse ohutuse tagamisele, joobes sõidukijuhtide osakaalu vähendamisele ja lubatud sõidukiiruse ületajate tabamisele.

Politsei ei taha liiklejaid karistada, vaid tagada kõigile turvalisus. Karistused võetakse appi ikka vaid liiklejate endi kaitseks. Ratturid ja jalakäijad on liikluses nõrgem osapool. See tähendab, et eelkõige tuleb neil endil oma ohutuse eest hoolitseda – kõige paremini saab seda teha liikluseeskirju järgides.

Loodame, et autojuhid ja jalakäijad käituvad nii jõulukuul kui ka pärast seda viisakalt ja teistega arvestades. Liikluses ei ole kohta egoistidele – alati tuleb mees pidada, et meiega samal ajal liikleb ka palju teisi inimesi, kelle käitumist me ei oska ette arvata. Alati tuleb valmis olla üllatusteks ja vajadusel kiirelt reageerida. Seda saab teha aga vaid siis, kui ise liigeldakse liikluseeskirjadele vastavalt.

Soovin teile õnnelikku liiklemist, rahulikku jõule ja rõõmsat aastavahetust!

alati vajanud. Praeguses ühiskonnas on muutunud vajatava info sisu, ulatus ja tähtsus, selle edastamise vorm ja kiirus. Tänapäeva raamatukoguhoidja põhimure on iga infovajaja soovi võimalikult kiire ja täpne täitmine. Raamatukogude töötajad koostavad Põlva maakonnas ühtset elektronkataloogi, mis on kättesaadav aadressil: <http://raamat.polva.ee/avalik/avaleht/avaleht.php>. Elektronkataloogi sisestatakse andmed kõigi raamatukokku laekuvate raamatute kohta. Viimaste aastate jooksul soetatud raamatute kohta on info juba olemas, varem ilmunuid alles sisestame. Seega on võimalik juba enne raamatukogu külastust uurida, kas raamatukogus leidub huvipakkuv teos. Tulevikus hakkab ka raamatute laenutamine toimuma elektrooniliselt. Raamatukogu mõistet seostatakse ühiskonnas eelkõige kultuurivaldkonna, meelelahutuse ja õppimisega. See funktsioon on olnud kõige olulisem ning jätkub ka tulevikus, aga ilmselt uuel kujul. Tänapäeva inimene on valiku ees – kas ammutada teadmisi raamatutest või suunata pilk tulevikku – arvutile.

“Kes loeb, see mõtleb, kes mõtleb, see arutleb.”

EHA KÜTT,
Värska raamatukogu juhataja

Värskas on raamatukogu olnud juba aastakümneid, seega ka võimalus raamatuid laenutada ja lugeda raamatukogu vahendusel. Raamatukogu asukoht vallamaja 3. korrusel on alates 1994. aastast. Aastast 2000 on raamatukogus internetiühendus, sellest ajast peale on raamatukogu

külastajatel võimalik kasutada interneti-arvuteid info saamiseks.

Kogus on üle 14 000 raamatu, käesolevaks aastaks on tellitud 37 nime- tust ajalehti-ajakirju. Teatmeteoseid ja ajakirjade viimaseid numbrid on võimalik kasutada kohapeal. Soovitud trükise puudumise korral on see võimalik tellida raamatukogudevahelise laenutuse teel teistest raamatukogudest. Raamatukogu raamat peab vastu pidama mitmekümneid laenutamisi - lugemisi, seega on oluline, et raamat ei jääks seisma lugeja kätte pikaks ajaks. Palve lugejatele: “Hoidke raamatuid ja tooge laenutatud teosed õigeaegselt tagasi, neid teoseid vajavad teised lugejad!” Tähtajaks tagastamata raamatu iga üle tähtaja läinud päeva eest on raamatukogul õigus nõuda viivist.

Aegade jooksul on teisenenud raamat ja raamatukogu. Informatsiooni on inimene

Värska vallavalitsus ja vallavolikogu õnnitlevad sünnipäevalapsi!

Pärja Leivo 06. november – 98
Õie Tuik 16. november – 86
Ivan Linnus 24. november – 86
Harald-Johannes Volmer 24. november – 83
Ivan Vösokovski 01. november – 81
Anastasia Kiho 06. november – 81

Natalja Smorodin 07. november – 80
Alla Vassapõld 04. november – 79
Olga Ahelik 02. november – 78
Maria Süvala 07. november – 78
Aleksandra Zaitseva 14. november – 77
Jevgenia Reinomägi 27. november – 77
Olga Metsatalo 26. november – 76
Aleksandra Ivanova 03. november – 75
Paul Usaad 17. november – 75
Jevgenia Sui 23. november – 75
Olga Lall 26. november – 75
Enno Kausmees 12. november – 65
Maria Kullasaar 01. november – 60
Märt Rebane 04. november – 55
Kalev Leopard 17. november – 55
Jaan Olesk 22. november – 55
Vello Djomin 30. november – 55
Lembit Kirsing 06. november – 50

Andres Tõnisson 13. november – 50
Tatjana Pruusapuu 29. detsember – 87
Jekaterina Koidla 26. detsember – 86
Nikolai Parksepp 07. detsember – 85
Anna Lumi 22. detsember – 81
Anna Repän 22. detsember – 79
Jevgenia Järvekal 12. detsember – 77
Zoja Huntsaar 27. detsember – 76
Maria Varbla 29. detsember – 75
Veera Toonõkurg 30. detsember – 70
Liide Lusti 15. detsember – 65
Viire Viinak 20. detsember – 65
Illar Laanetu 05. detsember – 60
Ennu Ernits 20. detsember – 60
Nikolai Mürksepp 16. detsember – 55
Nikolai Malahov 10. detsember – 50
Tatiana Voznessenskaia 21. detsember – 50

Kultuurikalender

DETSEMBER

19.12 Anne Vabarna nimeline omakultuuriõhtu Värska Kultuurikeskuses
22.12 Saatse kooli jõulupidu
23.12 Värska Gümnaasiumi jõulupidu
28.12 Koduste laste jõulupidu Värska Kultuurikeskuses
28.12 Pensionäride jõulupidu Saatse
28.12 Koduste laste jõulupidu kell 12.00
29.12 Pensionäride jõulupidu kell 13.00 Värskas
29.12 Valla jõulupidu kell 20.00 Värska Sanatooriumis, õhtujuhid Gaute Kivistik ja Marko Mitt, tuju tõstavad tantsurühm Efekt ja nukushow Viimane rong, tantsuks mängib ansambel Weekend.

Piletite ja kohtade tellimine valasekretäri abi juures tel 79 64 733.

31.12 Aastavahetuse pidu Värska Kultuurikeskuses Taivo bändiga.

Pidu on kingitus valla volikogu ja vallavalitsuse poolt ning on vallaelanikele tasuta!

JAANUAR

05.–08.01 Talsipüha Seto Talumuuseumis vanade jõulupühade tegemiste ja kommete tutvustamine ning kaasatgemine.

07.01 Pensionäride jõulupidu Matsuris
14.01 Uue aasta pidu Saatse rahvamajas
21.01 Värvid päev Värska Gümnaasiumis
23.01 Lastehommik “Lumememmega käsikäes” Värska Kultuurikeskuses

VEEBRUAR

08.02 Vastlapäev Värska Gümnaasiumis
13.02 Lastehommik “Sõbralik hommik” Värska Kultuurikeskuses

14.02 Sõbrapäev Värska Gümnaasiumis
16.02 Ahunapäev Seto Talumuuseumis kalandusega seotud tööd ja kombid
24.02 Eesti Vabariigi aastapäeva kontsert-aktus Värska Kultuurikeskuses

Värska valla sõnumid

Number 3, detsember 2004

Toimetaja: Rutt Riitsaar
Redigeerija: Ilme Hoidmets
Telefon: 796 4772
e-mail: rutt@verska.ee
Valla veebileht: www.verska.ee

Makett ja küljendus:
MTÜ Kütioru Avatud Ateljee

Trükk: AS Võru Täht

Järgmine nr ilmub märtsis 2005

TÄNUAVALDUS

Augustis toimus Värskas Abobase Systems AS-i poolt korraldatud mitmevõistlus ECOally, millel juba traditsiooni hõngu: sel korral juba kolmas võistlus. Paljud linna ITikad said võistelda suundorienteerumises nii joostes, ratastel kui ka kanuudes.

Suured tänusõnad korralduse ja toetuse eest kuuluvad: Värska OK-le Peko Raul Kudre eestvedamisel, Tsäimaja perenaiste ja Laine Lõvile, Värska Kultuurikeskusele, Vetelpäästeühingule, Piirivalvekordonile, Röpina haigla brigaadile, vabatahtlikele korralvuritele ja paljudele, paljudele teistele.

Ja unustamata ei saa jätta stoiliselt rahumeelset härra Semjon Kaljut, kellele soovime mõnusaid pensionipäevi.

Kauneid jõulupühi ja meeldivaid taaskohtumisi uuel aastal!

Abobase Systems AS-i nimel
Eve Ilves ja ECOally '04 korraldustoimkond